

Remissvar över betänkandet Ds 2025:9

Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och
fritidshemmet
U2025/00797

Inledning

Nätverket unga för tillgänglighet (Nuft) är paraplyorganisationen för föreningar, organisationer och nätverk inom den unga funktionsrättsrörelsen samt unga patienträttsrörelsen.

Vi lämnar härmed vårt remissyttrande.

Sammanfattning

- Nuft anser att det saknas vetenskapligt stöd för ett nationellt mobilförbud och att den nuvarande lagstiftningen, som redan ger rektorer möjlighet att samla in mobiler, fungerar väl och ger nödvändig flexibilitet. Effekterna av tidigare lagändringar bör utvärderas innan nya regler införs.
- Ett nationellt förbud riskerar att öka konflikter, skapa arbetsmiljöproblem och administrativ börda, samtidigt som undantag för pedagogisk användning och stöd för elever med funktionsnedsättning måste bevaras för att säkerställa digital kompetens och likvärdiga förutsättningar.
- Nuft uttrycker särskild oro för elever med medicinska hjälpmedel kopplade till mobiltelefoner (t.ex. diabetesmonitorering och hörapparater) och betonar behovet av en noggrann konsekvensanalys ur ett funktionsrättsperspektiv innan eventuellt förbud införs.

Bakgrundsinformation & allmänna kommentarer

Nuft har svårt att ta ställning till förslaget om ett nationellt mobilförbud i skolan eftersom det fortfarande är oklart om ett sådant förbud verkligen kan bidra till ökad trygghet och studiero. Utredningen påpekar själv att införandet av ett förbud bör baseras på både vetenskaplig evidens och beprövad erfarenhet, men konstaterar att det saknas tydliga bevis för positiva effekter. Eftersom den nuvarande lagstiftningen redan ger rektorer möjlighet att samla in elevernas mobiler under skoldagen, något som majoriteten av skolorna redan använder sig av, anser Nuft att det vore klokt att först utvärdera effekterna av denna tidigare lagändring innan man inför ytterligare regleringar. Precis som Anita Magnusson skriver i sin avhandling **“Användning av mobiltelefoner i den digitaliserade skolan: elevers och lärares perspektiv”** så finns vissa nackdelar med det redan existerande mobilförbudet. Idag har digitaliseringen blivit en normal del av skolan vilket ökar behovet av digitala hjälpmedel såsom mobiler, och så har många elever t.ex. lärt sig att hitta vägar för att kringgå skolans och lärarnas regler för att nämna två exempel.

Vi anser dessutom att den nuvarande regleringen ger den flexibilitet som behövs för att skolor ska kunna anpassa hanteringen av mobiltelefoner efter sina egna förutsättningar. Detta synsätt delar vi med Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, utifrån vad de skrivit i sitt remissvar. Erfarenheter och åsikter från både skolledare, lärare och elever varierar, vilket talar för en lösning som inte är alltför rigid. Ett nationellt mobilförbud saknar vetenskapligt stöd för att förbättra skolresultat eller studiero, och med tanke på att över 80 procent av skolorna redan tillämpar insamling av mobiler dagligen, visar detta snarare att den nuvarande lagstiftningen fungerar väl.

Ett nationellt förbud för alla kan leda till ökade konflikter, arbetsmiljöproblem och en onödigt stor administrativ börda, detta trots en uttalad ambition att minska lärarnas administrativa börda. Detta perspektiv delar vi med Sveriges kommuner och regioner (SKR) utifrån deras remissvar. Det är också viktigt att undantag för pedagogisk användning av digital teknik kvarstår, så att lärarna kan använda sin professionella bedömning för att ge alla elever möjlighet att utveckla digital kompetens och ett kritiskt förhållningssätt till teknik. För elever med funktionsnedsättning är skolans kompensatoriska uppdrag särskilt viktigt, och möjligheten att använda digitala verktyg måste bevaras för att främja deras lärande och delaktighet.

Precis som Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, skriver i sitt remissvar så har elever med uttalad funktionsnedsättning inte fått komma till tals medan elever utan funktionsnedsättning har fått komma till tals. Nuft upplever en viss oro kring de elever som har medicinsk utrustning uppkopplade till sina telefoner och som själva börjar och börjar ta ansvar för dessa. Idag finns det t.ex. få andra sätt att kontinuerligt följa

glukosnivåerna i blodet hos någon med diabetes typ 1. Andra alternativ är att hela tiden sticka sig i fingret vilket inte ger en kontinuerlig kontroll. Lika så är det vanligt att exempelvis hörapparater styrs via mobiltelefoner allt oftare exempelvis när man byter program eller höjer och sänker volymen. Det händer att man inte lägger in valen med knapparna på hörapparaten för att byta program på hörapparaten. För de elever som har hjälpmedel i klassrummet måste de kunna byta program så att de kan använda sina hjälpmedel. Vi saknar helt konsekvensanalys eller kommentarer kring de elever som idag ex har medicinska hjälpmedel som styrs och monitoreras via mobiltelefoner, vilket de flesta av dessa går integrerade i vanlig skolform. Vi ser att dessa fall skulle kunna ingå under särskilda skäl, men vet också att okunskapen ute i skolorna är så pass hög att förbudet ändå skulle behöva granskas utifrån ett funktionsrättsperspektiv då det kan leda till försämrad hälsa eller att man inte har samma möjligheter att ta till sig undervisningen.

Nätverket unga för tillgänglighet

Info@nuft.se

Med stöd av medlemsorganisationerna:

Unga reumatiker

Info@ungareumatiker.se

Unga Hörselskadade

Hej@uh.se

Förbundet unga rörelsehindrade

Info@ungarorelsehindrade.se

Sveriges dövas ungdomsförbund

Info@sduf.se

Dövblind barn och ungdom

Info@dbu.se